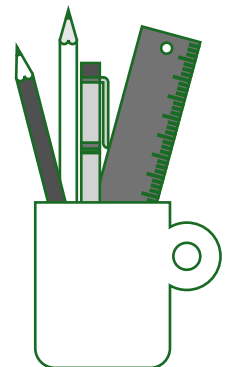

Zasady mediacji rówieśniczych

Elżbieta Damm oraz Wiktoria Woźniczka
Stowarzyszenie "Mediatorzy Polscy"

Zasady realizacji procesu mediacji w szkole dzielą się na:

- Zasada skuteczności (efektywności) mediacji,
- Zasada subsydialności mediacji,
- Zasada sprawczości podmiotów,
- Zasada fachowości,
- Zasada odpowiedzialności,
- Zasada równowagi stron,
- Zasada elastyczności,
- Zasada relacyjności,
- Zasada szybkości.

Zasada skuteczności (efektywności) mediacji

Określone są mierzalne efekty po mediacjach, postanowienia zawarte w ugodzie powinny być jasne, konkretne, a jednocześnie możliwe do realizacji.

Efektywność oznacza także, że mediator dąży do zaspokojenia roszczeń powstałych w wyniku konfliktu.

Zasada subsydialności mediacji

Odnosi się do znanej maksymy „przede wszystkim nie szkodzić”.

Mediacje mają służyć dobru stron, zaś działanie mediatora w trakcie jak i po mediacjach, a także postanowienia ugody nie mogą przynosić szkody jej uczestnikom, lecz pomagać w naprawieniu i budowaniu relacji opartych na porozumieniu.

Strony mają prawo do uznania ich autonomii i kreowania własnych rozwiązań.

Wiąże się to też z tym, iż mediator powinien być daleki od wszelkich prób sugerowania gotowych rozwiązań.

Zasada ta jest także opisywana jako „autonomia konfliktu”, gdzie uznaje się, że konflikt jest „własnością stron”, i to one biorą za niego odpowiedzialność.

Zasada fachowości

Oznacza profesjonalizm mediatora i świadomość procesu oraz zdolność do diagnozowania rzeczywistych przyczyn konfliktu wraz z emocjami mu towarzyszącymi.

Fachowość odnosi się bezpośrednio do osoby mediatora. Zgodnie z nią każdy mediator powinien posiadać stosowne przeszkolenie w zakresie prowadzenia mediacji. Uzasadnia się ją przez fakt, iż proces mediacji wymaga umiejętności z zakresu komunikacji, wiedzy społecznej, a także niezwykle pomocna okazuje się wiedza prawna. Każdy mediator powinien więc rozwijać swoją wiedzę i poszerzać kompetencje.

Zasada odpowiedzialności

Ma ona zarówno wymiar psychologiczny, fizyczny, jak i prawny. Odnosi się do warunków mediacji i zachowania mediatora wobec stron.

To mediator jest odpowiedzialny za organizację procesu mediacji w taki sposób, aby nie przynieść szkody lub straty uczestnikom mediacji. Jest to tym ważniejsze, że w mediacjach szkolnych przeważnie ma on do czynienia z dziećmi i młodzieżą.

Jest także odpowiedzialny za dokumentację mediacji i prowadzenie jej zgodnie ze standardami.

W mediacjach szkolnych, tak jak w przypadku mediacji z nieletnimi sprawcą czynu karalnego, odpowiedzialność mediatora przyjmuje dodatkowy wymiar, ponieważ pod jego opieką (choć chwilowo) trafiają dzieci i młodzież. Wówczas zasadę odpowiedzialności należy rozumieć również jako konieczność zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego, bowiem na czas procesu mediator przejmuje funkcję opiekuńczą.

Zasada równowagi stron

Podstawy tej zasady wyływają już z zasady konstytucji, która głosi, że „Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne” (art. 31 § 1, Dz.U. Nr. 78, poz. 483, Dz.U. Nr. 117, poz. 557).

W procesie mediacji zasada ta będzie realizowana przez równorzędne traktowanie praw i obowiązków obu stron.

W wielu stowarzyszeniach jest ona wymieniana jako część kodeksu etycznego. Jej rozumienie i zastosowania odnoszą się jednak do zarządzania procesami interpersonalnymi w trakcie mediacji.

Zasada elastyczności

Będąca niejako przedłużeniem znaczeniowym zasady dobrowolności. Rozumiana także jako brak formalizmu.

Chociaż nie ma przepisu prawa, który by bezpośrednio wskazywał na tę zasadę, to sposób, w jaki ustawodawca wprowadza mediacje, pozostawia sporą przestrzeń do swobodnego działania, które ma zmierzać do porozumienia.

Według niektórych mediatorów elastyczność mediacji nie jest przejawem wadliwości legislacyjnej czy też luk w prawie, gdyż cel jaki przyświecał ustawodawcy - duża elastyczność postępowania mediacyjnego – pozwala dostosować tryb mediacji do różnych okoliczności.

Zasada relacyjności

Nazywana także zasadą zaufania.

Mediator tworzy warunki rozmowy sprzyjające budowaniu zaufania nie tylko wobec mediatora, ale również stron wobec siebie. Wpływ na realizację tej zasady będzie miało również miejsce przebiegu mediacji w szkole (np. gabinet pedagoga lub klasa szkolna).

Zasada szybkości

Mediacja odbywa się w określonych ramach czasowych, ustawowo jest to 60 dni, a zawarcie ugody w tym czasie jest jednym z wyznaczników skuteczności mediacji. Jest to rzeczywista alternatywa wobec wieloletnich procesów sądowych.

Jednakże warunki szkolne nie pozwalają na takie rozłożenie w czasie procesu mediacji. Kontekst szkoły i dynamika procesów w niej zachodzących sprawia, że zasada ta niestety nie jest realizowana.

Mediacja w istocie trwa dłużej niż tradycyjne sposoby, retrybutywne, odgórnie narzucone przez nauczyciela lub dyrektora kary czy wymuszone przeprosiny.

Zasady etyczne mediacji

- Akceptowalność,
- Neutralność,
- Bezstronność,
- Poufność,
- Dobrowolność,
- Bezinteresowność,
- Szacunek.

Zasady realizacji procesów

- Równowaga stron,
- Odpowiedzialność za proces,
- Skuteczność (efektywność),
- Subsydialność,
- Elastyczność,
- Sprawczość stron (autonomia),
- Profesjonalizm (fachowość),
- Zaufanie (relacyjność),
- Zasada szybkości.

Zasady etyczne i procesowe mediacji są zbiorem wskazówek wynikających z funkcji oraz cech mediacji, jednakże w przypadku mediacji szkolnych zawsze ich realizacja będzie się wiązała z miejscem, w którym proces się odbywa.

Szkoła jako przestrzeń procesu jest o wiele bardziej skomplikowana i wymagająca niż w innych rodzajach mediacji. Jest swego rodzaju mozaiką kulturową o wysokiej dynamice procesów, pełną stratyfikacji poziomów między dziećmi, nauczycielami i rodzicami.

Przestrzeń ta dla uczestników mediacji ma mocne konotacje z oceną, zależnością, przymusem, obowiązkiem etc.

Dla nauczyciela w roli mediatora będzie to zatem wyzwaniem, aby profesjonalnie zorganizować proces, często nie dysponując żadną bazą materiałową lub pomieszczeniami, jedynie posiadając jako narzędzia pracy własne umiejętności, postawy i osobistą zdolność do realizacji zasad etycznych i procesowych.

Dziękujemy za uwagę!

W razie pytań zapraszamy do kontaktu.

<https://mediatorzy-polscy.eu/>

kontakt@mediatorzy-polscy.eu